

אשית עצות בנפשי

שיעורים ושיחות

ממורינו ראש

הישיבה שליט"א

קמ"ה
שנה ג'

פרשת ראה - מברכים אלול
תשפ"ו

ליל שישי פרשת
ראה תשפ"ה

שאלות ותשובות
אחרי השיעור

דברים שנאמרו אחרי
לימוד הדף גמרא

לשמיעת השיעורים
קול ברסלב: 079-70-400-66

- פנימי -
יוצא לאור על ידי תלמידי היכל הקודש
בני ברק יצ"ו

להערות והארות: USHISEB@GMAIL.COM

ליל שישי פרשת ראה תשפ"ה

ללכת בדרכי התשובה

אנחנו כבר עומדים כעת בערב שבת מברכים אלול, נלמד קצת בדברי רבינו איך עושים תשובה, אומרים בשם צדיקים, שבעת שאומרים 'ראש חודש אלול יהיה', הדגים בים רועדים, ושאל ר' נתן כמה צריך לרעוד על זה שכלל לא רועדים... נלמד את דברי רבינו בכוונת אלול, בתורה של תשובה, סימן ו' [ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ו'], רבינו אומר: וכשרוצה אדם ללכת בדרכי התשובה, צריך להיות בקי בהלכה, וצריך להיות לו שני בקיאות, בקי ברצוא ובקי בשוב. עכשיו מגיע חודש אלול וכל יהודי רוצה ללכת בדרכי התשובה, ורבינו אומר לו שהוא יכול לעשות תשובה רק אם הוא בקי בהליכה, בקי ברצוא ובקי בשוב, בעת שנפתחו השמים ויחזקאל ראה את מראות הנבואה, ראה את החיות הקודש 'רצוא ושוב', ורבינו מסביר לנו את שני העניינים, קודם האדם צריך לדעת שלא מספיק שיעשה תשובה פעם אחת, אלא יהא בקי ברצוא, שירצה כל הזמן להתקדם עוד ולעשות עוד ועוד תשובה, ואחרי זה הוא צריך להיות בקי בשוב, גם אם הוא נופל אחורה והוא רואה שהוא לא מצליח ושוב נכשל, הוא עדיין חייב להמשיך ללכת בדרכי ד'.

להיות גם בקי בשוב

לפעמים האברך קיבל על עצמו קבלות טובות לחודש אלול, והחליט לקום מוקדם ולהתפלל מוקדם, והנה הוא רואה את עצמו במיטה בשעה מאוחרת, ואומר לו רבינו שהוא חייב להיות גם בקי בשוב, כמו מי

שנוהג ברכב, הוא חייב לדעת גם לעשות רוורס, ואם הרכב נוסע רק קדימה, אסור לנהוג בזה, גם כשהיודי נופל ח"ו אחורה הוא חייב לזכור מהשי"ת, רבינו מביא את דברי הזוהר 'זכאה מאן דעייל ונפיק', כפי שחז"ל מספרים [חגיגה יד:] ארבעה נכנסו לפרדס, בן עזאי הציץ ומת, בן זומא הציץ ונפגע, אחר קיצץ בנטיעות, ורבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום, רבי עקיבא ידע את שני הבחינות גם להיכנס בשלום וגם לצאת בשלום, רבינו מביא את הפסוק בתהלים, אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך, יש בחינת אסק שמים שהאדם בקי ברצוא ומתעלה עוד ועוד, ויש בחינת ואציעה שאול, גם אם הוא בתוך שאול הוא צריך לזכור מהקב"ה.

שני הבקאות

ורבינו מסביר שזה בחינת אלול 'אני לדודי ודודי לי', אני נמשך אל הקב"ה אל דודי עוד ועוד, להיות בקי ברצוא, כפי שפעם אחת ראו את רבינו בתקופתו האחרונה כשהוא שוכב בשבת על הרצפה ובוכה שרוצה להיות יהודי, ולא הבינו את זה, כי רבינו היה במדרגה הגבוהה של בקי ברצוא, כמה שרק התעלה רצה להתעלות עוד יותר, יהודי שמתחיל להשיג קצת השגות אלוקות, כשעוברת תקופה הוא רואה שמה שהשיג זה עדיין כלום לעומת מה שהוא עוד צריך להשיג, ורבינו ממשיך ואומר שיש גם את 'דודי לי' שגם אם נפילתי 'דודי לי', הקב"ה איתי, ורבינו אומר שכל זה סוד כוונת אלול, כי כשהאדם רוצה לעשות תשובה באלול הוא חייב לזכור משני

נחמן שואל, מה יעשה אדם שאין מי שמבזהו, האם הוא לא יכול להגיע לידי עיקר התשובה, הוא מאוד רוצה לעשות תשובה בחודש אלול ואין מי שמוכן לבזות אותו, מי שכבר זוכה ומקבל בזיון הוא כבר מרגיש מסכן... וטוב לו עם ההרגשה הזאת... אנשים אוהבים להרגיש תחושת מסכנות, כשאומרים להם שהם לא מסכנים הם פשוט בהלם, על כל פנים מה יעשה אדם שלא מקבל בזיונות, מתרץ ר' אברהם ב"ר נחמן שהכוונה היא גם לבזיונות שיש לאדם מעצמו, כשהוא מתחיל לחשוב בעצמו שהוא לא מצליח לסדר את עצמו, ולא מצליח לעשות כלום לנפשו, הבן אדם יושב לעצמו לחשבון הנפש והוא מתבזה מעצמו, הוא אומר לעצמו הרי מגיע שוב ראש השנה, ואיפה אני נמצא, הרי לפני שנה הייתי בציון רבינו ובערתי אל ד' והבטחתי שאהיה טוב, ואם הייתי באותו מקום כמו שנה שעברה עוד היה טוב, הרי אני נופל מטה מטה, והאדם מרגיש בזיון גדול לעצמו, ואז הוא צריך להחליט 'אני לא אעזוב את הקב"ה', אלא 'ידום וישתוק', לקבל את הבזיון ולהחליט להיות טוב ולעבוד את ד' מעכשיו והלאה, זו עיקר התשובה, כשהבן אדם חושב 'איפה אני בעולם, מה יהיה איתי, אני מתחיל מעכשיו', אז הוא זוכה לכבוד אלוקים, לשם אהי"ה, לבחינת כ', כתר, תשובה, לכל הדברים שרבינו מביא בתורה זו, לדברים הגבוהים ביותר.

אהי"ה בחינת כתר

רבינו מביא שם בתורה זו דבר נוסף מהזוהר הקדוש 'כי לית כבוד בלא כ"ף', בפשטות הכוונה שאי אפשר להגיע לתיבת כבוד אם לא יכתבו אות כ', אבל מוהרא"ש אמר ששמע מאנשי שלומינו שהכוונה היא שאי אפשר לזכות לכבוד אלוקים רק על ידי כ"ף, על ידי כפיפה, כשהאדם יסכים לקבל שיש עוד דעה חוץ ממנו, והוא לא חייב לענות לכל אחד, והוא לא חייב לתת את המילה האחרונה,

הבחינות, כי אם ידע רק מקבלות טובות, רק מ'בקי ברצוא', רק מ'אסק שמים', רק מ'זכאה מאן דעייל', רק מ'נכנס בשלום', רק מ'אני לדודי', הוא לא יוכל לעשות תשובה כהוגן, כי אם יפול מקבלותיו ושאפיותיו ותוכניותיו מה יהיה איתו, הוא לא מוכן לזה, הוא לא מוכן נפשית להיות עבד ד' אף אחרי הנפילה, האדם חייב להיות מוכן להיות גם 'בקי בשוב', גם ב'אציעה שאול הנך', גם ב'זכאה מאן דנפיק', גם ב'דודי לי'.

לעבוד את ד' – ולא לעבוד את עצמו

אם האברך יכול לעבוד את ד' רק אם הכל הולך לפי התוכניות, זה לא בטוח שהוא עובד את הקב"ה, יכול להיות שהוא עובד את עצמו, כי אם כשהוא קם מאוחר הוא לא מוכן ללכת למקווה ולהתפלל במנין, כי הוא שבור מזה, כי הוא בונה לעצמו קריירה, הרי הוא עובד את עצמו, לחודש אלול חייב האברך לעשות תוכניות של עבודת השם גם אם קרה מה שקרה, גם אם הוא יקום מאוחר, גם אם נפל לאן שנפל, הוא ממשיך לעבוד את ד', וזו היתה מעלתו של ר' עקיבא שנכנס בשלום ויצא בשלום, גם כשיצא וגם כשנפל ממדרגתו היה בשלום, ולכן דרשו שתיבת 'עקיבא' ראשי תיבות 'יש קונה עולמו בשעה אחת', כי אף אם האדם נפל הוא עדיין יכול לתפוס את עצמו בחזרה ובשעה אחת לקנות את עולמו מחדש, ורבינו ממשיך בתורה זו ואומר שעל ידי זה שהאדם מוכן להיות גם בקי בשוב הוא מגיע לידי בחינת כתר וכבוד אלוקים, הוא יכול להרגיש את הקב"ה, ויכול להגיע לבחינות הגבוהות ביותר של כתרו של הקב"ה.

הבזיונות בעת התבודדות

רבינו אומר בתורה זו 'עיקר התשובה ישמע בזיונו ידום וישתוק', והרה"ק ר' אברהם ב"ר

הזמן, הרי הוא בבחינת ד"ם [רבינו מסביר שהסתרת פני אהי"ה היינו שכותבים שם אהי"ה בהסתרה ובאחוריים א' אה' אהי' אהיה' הרי זה בגימטריא מ"ד], כי מי שלא מוכן לשם אהי"ה, ולא מוכן לשוב בתשובה טוב, ולהגיד שוב שרוצה להיות טוב, הרי זה סכנה גדולה בעבורו, בבחינת דם, ולכן אנחנו נקבל על עצמינו שוב קבלות טובות, ואם לא נצליח לעמוד בזה, אנחנו נתרומם ונעמוד שוב, ונדע ש'ואציעה שאול הנך', הקב"ה כאן לידי.

מסכן מי שחושב שישועתו באה מבשר ודם

רבינו מסביר בזה את הפסוק בישעיהו 'וכבדתו מעשות דרכיך', דרכיך לשון רבים, שני דרכים, יש את הדרך של בקי ברצוא, ויש את הדרך של בקי בשוב, ואז זוכים לכבוד אלוקים, כתר, כ', שם אהי"ה ותשובה. ולכן כשאנחנו הולכים להיכנס כעת לחודש אלול, והולכים לתקוע בשופר, ואחינו בני עדות המזרח, כבר מתחילים לומר סליחות, זה הזמן להתעורר, אנחנו הולכים להתחיל לומר את המזמור 'לדוד ד' אורי וישעי', זה מזמור מלא בהתעוררות, האדם אומר לעצמו 'השם אורי וישעי', רק אתה לבדך אורי וישעי, אני יודע שזה לא פלוני ולא אלמוני, לא הממשלה ולא אף אחד אחר יכול לעזור, רק אתה, כל עוד שהאדם חושב שישועתו תבוא מבשר ודם, הרי הוא מסכן גדול, וברגע שהאדם קולט שאין לו אף אחד בעולם, אין לו חבר, אפילו אשתו לא מסתכלת על כיוונו, והוא מתחיל להכיר שיש לו רק את הקב"ה, הרי הוא כבר נושע, כי אם יחשוב שמישהו יעזור לו הוא לא יגיע לכלום.

הכתובת היא הקב"ה ורבינו

ר' נחמן מטולטשין היה תלמידו הגדול של ר' נתן, והיתה תקופה שלא היה לר' נחמן

הוא יזכה לכבוד, לכתר אלוקים, בכתרו של הקב"ה, יש שם אהי"ה, אני לא אכנס עכשיו לשפת הקבלה, אני רק אגיד לכם דברים יפים מרבינו, התחזקות שתעזור לכם לכל חודש אלול, שם אהי"ה הוא שם של תשובה, כי הכוונה היא: 'אהיה' טוב מעכשיו, כשהאדם נופל לחטא הוא אינו כלום כדברי חז"ל שעדיף שלא נברא, אבל כשהאדם מחליט לשוב בתשובה, הוא שווה להיות בעולם, ואז הוא בבחינת שם 'אהיה', כל אדם שאומר להקב"ה 'אהיה טוב' זוכה לשם התשובה.

המדרגה הגבוהה של האומר 'אהיה טוב מעכשיו'

מוהרא"ש כותב שיכול להיות שני אנשים אחד ליד השני, הראשון נפל לתוך שערי טומאה לעומק השאול ממש, והשני לא נפל מעולם, אבל הראשון צועק 'אהיה טוב', אני רוצה להיות טוב, ומשמע מדברי רבינו כאן שהראשון שנפל נמצא כעת במקומות הגבוהים ביותר, בכתרו של הקב"ה, הוא נמצא בסוד של תשובה, אהיה, רבינו מלמד אותנו שלא משנה איפה האדם נמצא, כמה רחוק הוא נמצא, הוא צועק 'אהיה טוב', אני הולך להיות טוב, אני הולך לעשות תשובה, הרי הוא מתעלה למקומות הגבוהים ביותר, כשמגיע כעת חודש אלול זה הזמן שלנו להגיד אהיה, אני הולך להתחיל לבוא לבית מדרש שלש פעמים ביום להתפלל במנין, אני הולך להתחיל ללמוד קצת חומש ומשניות כל יום, אני הולך להגיד כל יום תהלים, בחודש אלול אומרים תהלים בכל כלל ישראל, ואף אם למעשה האדם מבוויש ומבוזה מעצמו, ורואה היכן הוא עומד, וזוכר שגם לפני שנה הוא הבטיח להיות טוב, אבל כעת הוא אומר אהיה, ועל ידי זה הוא מגיע לכתר, להשגות גבוהות ביותר, רבינו ממשיך ואומר שמי שמסתיר פניו משם אהי"ה, ואומר שהוא כבר לא מוכן סתם לקבל על עצמו קבלות כל

בהתבודדות על דברים גבוהים, אלא תתבודד על מה שכואב לך באמת, אם מגיע ליל שישי ואתה יודע שבשעות הקרובות הולכת ליפול פצצת אטום אצלך בבית, כמו שקורה כל שבוע פתאום ביום שישי בלי הודעה מוקדמת, אין שום התרעה וצבע אדום לפני זה, הפצצה מגיעה פתאומית, אז תדבר מזה הצער, ותבכה לפני הקב"ה, כי אם לא תדבר אל הקב"ה אתה תענה לה והיא תענה לך בחזרה והמחלוקת תהיה בעיצומה ולא תוכל לצאת מזה, יש רק עצה אחת, לבקש מהקב"ה: רבונו של עולם תעזור לי שיהיה לי שלום בית, כי הס"מ מנסה לעשות הכל להפיל את השלום בית ולגנוב מאיתנו את השבת ואת שאר הימים, חובה עלינו לבקש מהקב"ה שוב ושוב על שלום בית, וחובה עלינו לשמוע שוב ושוב את דברי רבינו 'לית כבוד בלא כ"ף', רק אם אנחנו מוכנים להתכופף יהיה לנו שלום בית.

תהיה חכם ולא צודק

לפעמים אנשים נכנסים לויכוח טפשי 'מי צודק', לפעמים מגיעים בני זוג וכל אחד מהצדדים רוצה להוכיח לראש ישיבה שהוא צודק, איפה נכנס כאן 'צודק או לא צודק', הרי שניכם סובלים, אם מוהרא"ש לא היה מגלה לי את הסוד הזה שאין כזה דבר 'צודק', כנראה שלא היה לי בית היום, כי הייתי רוצה להיות צודק, מוהרא"ש אמר לי שאת כל הענין של 'צודק' מכניסים לאשפה, צריך לראות שהיא תהיה מרוצה, הקב"ה נתן לי מתנה וזכיתי להיות בשיעורי מוהרא"ש עשר שנים, שילמתי מחיר גדול על המתנה הזאת, ובכלל לא חשבתי על זה אז, היום כשאני מסתכל אחורה אני לא מבין איך בכלל היה לי את השכל לשלם את המחיר, אבל אז לא חשבתי, ובאותן שנים שמעתי מאות פעמים ממוהרא"ש את המשל, על אדם שנוסע בכביש, ומגיע רכב מולו שנוסע בנתיב שלו, ואם האדם צודק והוא לא זז, הוא פשוט

מה לאכול, ולר' נחמן היה דוד גביר גדול באודסה, ור' נחמן חסך מפת לחמו שיוכל לנסוע לדודו לבקש ממנו מעות שיוכל לפרנס את ילדיו, ואחרי כמה ימים שהיה בנסיעות הגיע לבית דודו, ודודו כנראה היה ברגעים לא טובים במיוחד, ועשה את עצמו כאילו שלא מכירו ולא רצה לעזור לו, הוא פתח את הדלת ונתן לו כמה אצבעות ושילחו לדרכו, ר' נחמן נשבר מאוד בקרבו ותיכף ומיד יצא ללכת חזרה לביתו, ובבית הכנסת הראשון שנעצר בכה כל כך, עד שהמשמש של הבית כנסת שמע את ההתבודדות איך שאומר: רבונו של עולם, אין לי כלום, יש לי רק אותך, אני כל כך מבוויש, לא חלמתי שהדוד שלי יפנה לי עורף. המשמש מיד הכניס לו כמה שטרות לתוך ידו, ומשם פנה ר' נחמן לרבו הגדול ר' נתן, ואמר לו ר' נתן 'נחמן, אם עוברים כמה ימים קשים ונדחקים בפרנסה וכי הכתובת היא הדוד באודסה, הכתובת הנכונה היא התהלים והבכי אל הקב"ה, או ללכת לציון רבינו ולבכות'. כשמישהו חושב על אחד ממשפחתו שיעזור לו הוא מסכן גדול, כי אף אחד לא יכול לעזור לאדם רק הקב"ה, לפעמים אנשים חושבים 'על כל צרה שלא תבוא יש לי לאן לפנות', ואז הם מסכנים גדולים, כי הם יראו בעיניהם איך שברגע האמת אין כלום, אז מה עושים, הולכים אל הקב"ה.

להתבודד על מה שבאמת כואב

כשמגיע חודש אלול אין הכוונה שיש לעשות התבודדות אחרת, לבקש על כתר ואהי"ה, אלא להמשיך לעשות התבודדות על מה שצריך, לבקש מהקב"ה על פרנסה ועל כל מה שצריך, כך נדבקים אל הקב"ה בחודש אלול, רבינו אומר בספר המידות, 'כשיש לך צער תדבר מזה הצער', בפשטות הכוונה לדברי חז"ל דאגה בלב איש ישיחנה לאחרים, אבל שמעתי פשט מחסיד ברסלב שאמר, כשיש לך צער תדבר רק מזה הצער, אל תדבר כעת

לית כבוד בלא כ"ף, תתכופף ותעשה תשובה.

אין מה להתווכח בבית

אנשים תמיד מאשימים אחרים, ותחשוב מה היית עושה אם משהו היה קורה לאחד האברים שלך, מה היית עושה את מי היית מאשים, אם הרופא אומר לך שמהו לא טוב אצלך, הרי אין לך את מי להאשים, ואתה חייב להרים את העיניים אל הקב"ה, אותו דבר זה כשאתך עושה לך משהו, אין לך את מי להאשים, אתה חייב להרים את העיניים להקב"ה, וכשמגיע חודש אלול אנחנו הולכים לכופף את עצמינו להקב"ה, אני רוצה לחזק שוב את אנשי שלומינו ובפרט האברכים הצעירים שעוד לא יודעים, וחושבים שיכולים להוכיח את האשה, תדעו לכם שאין כזה דבר, אין מה להתווכח בבית, תן לה את הצדק, תגיד לה שהיא צודקת, ותגיד את זה בכל הכבוד הראוי, תקבלו את דיבורי הצדיק, הצדיקים אמרו לנו שאין מה להתווכח, אחרי שנים אתם גם תגיעו למסקנא כזאת, ואם מאוד מר לך אתה יכול ללכת לקברי צדיקים, יש ממש ליד העיירה, ארבעים דקות מהעיירה יש את קברו של הרה"ק מסאטמאר, זה במיוחד לתושבי העיירה, תלכו לשם ותשפכו את הלב, לא צריך לחכות ליארצייט בכ"ו אב, מי שרוצה יכול לנסוע עוד יותר רחוק, למאנסי, ולשפוך את הלב אצל הרה"ק מריבניץ, אפשר להגיד: רבש"ע תעשה לי נס שיהיה לי שלום בית.

לעשות אוירה טובה בבית

יש הורים שחושבים שאם הילדים יקומו משולחן השבת הם לא הורים מצליחים, אסור להדביק את הילדים עם דבק, צריך לתת לילדים לנשום, יש בתים שאין שם אויר, חייבים לפתוח את החלונות... כל הזמן מעירים וצועקים על הילדים, תנו להם מנוחה, מה שווה כל הבית שלך אם יום אחד הם יעזבו

ימות, ויגידו בלווייה שלו שהוא היה צודק, והשני שהגיע מולו לא היה צודק, אבל אם יש לו קצת שכל הוא לא יעשה חשבון של צודק או לא צודק הוא פשוט יזוז הצידה ויציל את חייו, למי מעניין מי היה צודק.

ניסים גדולים

וכשמדברים מתאונת דרכים אני רוצה להודות כאן ברבים להקב"ה בפני כל חברי הקהילה, אני רוצה להגיד ברבים 'חסדי השם כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו', כי השבוע ההסעה של הבנות התהפכה לגמרי אחרי שעשתה תאונת דרכים עם משאית, הרכב התרסק לחלוטין, וכולם יצאו ללא פגע, כל הבנות נכנסו לבית חולים, והיינו שמחים אף אם היה רק שבר, אבל ב"ה שלא מצאו כלום, כולן בריאות לגמרי, חסדי השם, ד' יעזור שכל מי שצריך ישועה יוושע.

רחמנותו של הקב"ה – המרבה לסלוח

מוהרא"ש אמר לנו המון פעמים שאין כזה דבר להתווכח בבית ולהוכיח מי צודק בבית, ואם כל כך מר לך בבית יש לך עצה, ללכת לפינה ולהתבודד, ולבקש מהקב"ה שימחל לך על עוונותיך כי אתה סובל רק בגלל זה, והקב"ה מלא רחמנות ומקבל את כל אחד בחזרה, הקב"ה מחכה שהאדם יגיד 'רבש"ע אני מתנצל', אנחנו לא יכולים להשיג את הרחמנות של הקב"ה, כי המוח שלנו אומר שאם מתנצלים כל הזמן ושוב נופלים, אין כבר טעם לפנות שוב אל הקב"ה ושוב להתנצל, אבל הקב"ה רוצה שנחזור אליו שוב, לכן הוא נקרא 'חנן המרבה לסלוח', ר' נתן נסטלק במילים אלו בתפילתו, כי בכל ימיו עודד את העם ואמר להם שהקב"ה מצפה לכל אחד שיחזור בתשובה, וכשאתך צועקת עליו ומר לך בבית, אין לך מה לכעוס על הקב"ה, תלך להתבודדות ותבקש מחילה מהקב"ה,

אותך ולא ירצו כלום, ועכשיו אתה תגיד לי: אני הבנתי שבוע שעבר בשיעור שצריך לחנך את הילדים, וכעת אומרים לו שלא, אז לא, אני מפסיק, אל תפסיק כלום, כי בוודאי חייבים לחנך, אומרים לילד שיבוא לשולחן שבת, ואומרים שוב, אבל אתה לא יכול להדביק אותו עם דבק, תעשה את הסעודות בשמחה.

שולחן שבת בצל ראש הישיבה

לפעמים מגיעים אלי אורחים לשולחן שבת, ואחרי זה הם כותבים איך היה, אני אומר לכם שמה שכתוב שם 'לא דובים ולא יער', אנשים חושבים שיש שולחן כזה יפה וכולם יושבים מסביב לשולחן, אני אספר לכם מה קורה, אני מגיע הביתה ומתחיל שלום עליכם, וכולם יושבים קצת מסביב לשולחן, ואז ילד אחד מתחיל לבעוט ברגל של הילד שלי, ואני אומר לו שישב ישר, ואחרי זה ילד אחר מתחיל לדפוק על השולחן ואני אומר לו יפה שלא ידפוק, ופתאום ילד אחד נעלם, טמיר ונעלם בשם כל ישראל, ואני שולח ילד אחר לקרוא לו לקידוש, ואז אני כבר צריך לחפש שני ילדים... סוף סוף מתחילים לאכול קצת חלה ודגים והם נעלמים לחדר משחקים, וכשאני קורא להם לאכול מרק אין עם מי לדבר, אני אומר להם שעוד מעט מכניסים את הגלידה, ואז כולם מגיעים ואז אני דוחף להם קצת מרק, והם רצים לשחק בחזרה, אי אפשר להרוג את הילדים, אסור שיהיה לחץ בבית, הילדים לא ירצו להיות בבית, ואם אשתך אמרה משהו לילדים ואתה חושב שלא היה צריך להגיד את זה, אל תגיד כלום עכשיו, כי אם תתחיל להגיד מילה אתה שורף לעצמך את כל השבת עם מחלוקת, תחכה למוצאי שבת ותדבר איתה יפה על זה, לא בפני הילדים.

לדבר יפה בבית ולדון לכף זכות

חייבים לקבל על עצמינו בחודש אלול,

לעשות את התיקון של אלול, לית כבוד בלא כ"ף, להתכופף, ולא להיות צודק, להגיע הביתה בכבוד, ולדבר בכבוד ולתת מילים טובות, ולדון אותה לכף זכות, רבינו הזהיר אותנו לכבד את הנשים ולדון לכף זכות [שיחות הר"ן שיחה רס"ד], כמה קשה הן עובדות לגדל את הילדים וכו', אם אשתך תבקש ממך שתעשה קצת בייבי סיטר לילדים כמה שעות, אתה תרגיש מה עובר עליה, ואז תחשוב שהיא עובדת את זה כל יום כל היום, כשהיא כבר יוצאת לשיעור פעם בשבוע היא סוחבת את התינוק, חבל, תעזור לה, תהיה קצת עם הילדים בביתותן לה לצאת להתאווור ולהיפגש עם חברות, ואל תתקשר אליה אם התינוק בוכה, כי מה אשתך עושה כשהתינוק בוכה, היא לא יכולה להתקשר אליך כי אתה כבר כמה שעות באמצע מנחה... יש לאחרונה המצאה חדשה שהמציאו על הנשים, שיש להן כמה אותיות באנגלית BPD, בורדר ליין [הפרעות אישיות], ואומרים שזו מחלה לכל דבר, ומצאו רב שנותן דרשות על זה, אולי נמצא גם עליך איזה מילה באנגלית, איך מאבחנים את האברך שיושב רגל על רגל כל היום, אולי נקרא רע"ר [רגל על רגל].

להקשיב בבית

מגיע אברך ואומר לי שהוא אמר שיבוא הביתה בשש בערב, והגיע בשש ועשרה והיא נעלה לו את הדלת ולא הצליח להיכנס, אמרתי לו שאם הוא אומר שיבוא בשש לעזור, הוא חייב להגיע כבר בעשרה לשש, היא קורסת מהכוחות, ושלא יתלונן עליה, אותו דבר אני אומר למלמדים שאם הם צריכים לבוא בתשע, הם צריכים להיות בכיתה בעשרה לתשע, מלמד שמאחר לא יכול אף פעם לשלם את זה בחזרה, זה גניבה לכל דבר, אותו דבר כאן בבית כנסת כשאני אומר שיתחילו בתשע, אני יכול להתחיל גם בעשרה לתשע... ואם אתה יודע שאתה תאחר ותבוא הביתה בשש

עשה לעצמו מצע בשאול, כבר נוח לו שם, הוא כבר מורגל בעבירות רחמנא ליצלן, אעפ"כ הקב"ה שם איתו ומצפה לתשובתו, היה לי היום שיחה עם חברי הכולל, ודיברנו על זה שלפעמים יש אברך שמגיע ממקום שמעולם לא שמע שמדברים מקדושה, יש לו טענה טובה בעת ההתבודדות, כי יכול לטעון שכיון שלא שמע על פגם הברית לכן נפל לאן שנפל, והראיה כי אחרי ששמע שיעור אחד לא פגם יותר, אברכים יקרים אומרים לי שבכלל לא ידעו שמה שעושים כבר עשר שנים זו עבירה, ואחרי שיעור אחד הם הפסיקו כליל, והם לא ידעו שהם כרתו את עצמם מהקב"ה והמוח התקלקל לגמרי, וכעת נשאר להם רק העצות של רבינו לחרוש ולזרוע ולמצוא דרך בחזרה אל ד', לדעתי זו שיטה נוראה מה שנוהגים בהרבה מערכות חינוך שלא אומרים לילדים כלום, לא מספרים להם שהם חייבים לשמור על אות ברית קודש.

ד' יעזור לנו שנוכל לעשות תשובה ונוכל להתכונן לנסיעה לרבינו, נעשה דרכונים וכרטיסים, וד' יעזור שכולנו נגיע אצל רבינו בשלום, אם יש שאלות על אומאן אפשר לשאול.

ועשרה, תגיד לה מראש שאתה הולך לאחר ולהגיע בשש וחצי, ואז היא תשמח שהקדמת, היא כל כך מחכה שתבוא הביתה ותשאל אותה איך עבר עליה היום, וכל החדשות שאתה מאזין בקווי נייעס היית יכול לשמוע בדרך הביתה, בבית תאזין לה ולכל מה שעבר עליה ותעזור לה, ואם היא פוגעת בך, תזכור שיש כאן הרבה עצים להתבודד, כשעשינו את העירוב כאן, שאלתי את הרב איך מערבים פה ביער הרי זה קרפף, הרב הגדול של העירובין חסיד ויזניץ אבל הוא מיד ענה לי, אצל חסידי ברסלב כל העצים כאן הם ראויים לדירה, חסידי ברסלב מתבודדים בין העצים, ואז הוא הסביר לי שע"פ ההלכה גם במקומות אחרים אין את השאלה, אבל כאן בברסלב בוודאי שאנחנו צריכים להתבודד ולבקש מהקב"ה שיעשה לנו נס, אנחנו נגיד להקב"ה: אני לא יכול לברוח מהבית, כי רבינו אמר לנו שצריך לשמור על הבית, רבש"ע מה אני יכול לעשות.

לדבר מקדושת הברית

צריך לזכור שגם אם אסק שמים שם אתה, וגם אם ואציעה שאול הנך, מוהרא"ש היה אומר ש'ואציעה שאול', הכוונה שהאדם כבר

שאלות ותשובות אחרי השיעור

אין שיעור.

• יש שיחה [שיחה רנ"ח] שרבינו אמר לר' נתן "עפעס טוט איר גאר קיין מצוות ניט" [אינכם עושים מצוות], ור' נתן כותב שכנראה שכוונת רבינו היתה שנהיה עוסקים במצוות דהיינו לקבץ נדבות ולעסוק בגמילות חסדים. להיות חסיד ברסלב זה לא קל, כי אחרי הטבילה במקווה וההתבודדות, והעבודות והח"י פרקים, ואחרי הכל אומרים לחסיד ברסלב אתה לא עושה מצוות.

• ועל השאלה איך מקבלים בחזרה רגש לעזור לאחרים, זה רק בתפילות, מבקשים מהקב"ה, רבש"ע תכניס בי רגשות שארצה לעזור ליהודים.

• אני לא יודע אם הדבר הזה קשור להתקרבות, אולי בגלל שלפני זה לא היה לך חיות בבית וחיפשת בחוץ, ורצית להרגיש איש טוב, בבית היה לך רגשות אשמה ולכן חיפשת הרגשה טובה בחוץ, אבל אני לא בטוח שזה קשור, זה כנראה יותר קשור לזה שאתה התבגרת, אני יודע את זה ממני, כשהייתי אברך צעיר, עזרתי לשכנים שלי לבנות את הסוכות, וסחבתי חבילות, אבל היום קשה לי לסחוב את האשפה של הבית שלי... בכל אופן מבקשים מהקב"ה שיהיה לנו רגש לעזור ליהודים, נראה לי שהציבור כאן נהנה יותר מהשאלות מאשר התשובות...

ש. כשראש הישיבה דיבר למלמדים, אמר שמי שבטבעו מאחר לכל דבר ועושה הכל ברגע האחרון קשה לו להיות מלמד, כי מלמד צריך להגיע בזמן, מה מלמד כזה יכול לעזור לעצמו לשנות את

ש. אברך שעדיין עוד לא הזמין כרטיס לאומאן, שואל האם להזמין מה שיש, או להמתין להתפתחויות אולי יוכלו לנסוע ישירות לקייב?

• ת. החברות שעושות את הצ'ארטרים אומרים שאם יוכלו לנסוע ישירות לאוקראינה, הם גם יטיסו את המטוסים שלהם ישירות, לכן אני חושב שכדאי קודם כל להזמין כרטיס, וד' יעזור שכבר יסתיימו המלחמות ונוכל לנסוע לרבינו ברוגע, אני חושב שכבר הגיע הזמן להזמין כרטיסים, לא כדאי לחכות לרגעים האחרונים.

ש. לפני ההתקרבות הייתי מוכן לעשות טובות וחסד לכולם, חוץ מלאשתי, ואחרי ההתקרבות הכל השתנה, לאשתי אני עוזר בחפץ לב, ולאחרים קשה לי לצאת מגדרי ולעזור להם, השאלה מה השיעור שצריך לעזור לאחרים ואיך מקבלים רגש לעזור לאחרים?

• ת. בכל יום אומרים בבוקר בברכת התורה את המשנה 'אלו דברים שאין להם שיעור', ואחד הדברים זה 'גמילות חסדים', ובהלכה נפסק שבצדקה יש שיעור כמה נותנים, יש שיעור של מעשר ויש שיעור של חומש, אבל בגמילות חסדים אין שיעור, אם צריך לעזור לאנשים זה משהו שאין לו שיעור, ולכן כשאתה שואל מה השיעור, חז"ל אומרים שאין שיעור, עוזרים כמה שרק אפשר, ברגע שמגיע אליך מצווה תעשה את זה, אם משהו מבקש ממך טובה תעזור לו, אם משהו אומר לך שאין לו כסף לחג, אתה לא חייב לתת לו יותר מהמעשר והחומש, אבל אתה כן חייב ללכת איתו ולעזור לו לגייס כספים, כי בחסד

הוא גם רעב ועצבני, אבל מלמד שמגיע מוקדם, ואוכל ושותה, יכול להגיד יפה בוקר טוב לכל ילד, תנסו את זה, עוד שאלה אחת כי נהיה מאוחר.

ש. אברך ביקש לשאול, שהוא רואה שכשהוא נכנס להתפלל שחרית, אחרי עשר דקות הוא מוצא את עצמו אחרי התפילה, ובמנחה לוקח לו תפילת שמו"ע חצי דקה, והוא גורס כל יום ח"י פרקים ולא רואה שזה משנה לו את התפילות, הוא מאוד מתבייש לשאול, וביקש לשאול איך הוא יכול לשנות את עצמו?

ת. קודם כל עצם זה שהוא מגיע לשאול שאלה כזאת, זה כבר מראה שגירסת המשניות עזרה לו, כי יש המון אנשים שלא שואלים שאלה כזאת כי זה לא מפריע להם, החיים זורמים, אבל אברך שלומד משניות מתחיל להציק לו שהוא מתפלל ככה מהר, ואז הוא צריך להתחיל להשתמש בעצות של רבינו, להתבודד על זה, ולבקש, רבש"ע אני רוצה להיות ירא שמים, אני רוצה להתפלל, ובינתיים ימשיך לגרוס משניות, וד' יעזור לו, ועם הזמן הוא יראה שדברים משתנים אצלו, עצם זה שהוא שואל ורוצה ומבקש זה כבר דבר גדול, ד' יעזור לנו לנצל כראוי את חודש אלול, להיות בקי ברצוא ובקי בשוב.

זה ?

• ת. אני חושב שהדבר הזה תלוי במוח האדם, אף שמדובר בכך אדם שהוא בטבע מאחר כל הזמן, בכל זאת בדברים שחשובים לו הוא יודע להגיע בזמן ולעשות בזמן, הוא חייב להכניס את הדברים שחשובים במלומדות לרשימה החשובה, זה נכון שיש אנשים שהם בטבע דייקנים, כשמזמינים אותי לאירוע בשמונה, אני מגיע בעשרה לשמונה, אני כמעט לא הולך לאירועים, אבל באירועים במשפחה אני הולך, חמי אומר לי שהוא עושה שבע ברכות, והולכים לברך בשעה 10, ואני היחיד שמגיע בזמן, וכולם מגיעים אחרי 10, ואני תמיד חושב שאולי הפעם זה כן יתחיל בזמן, זה באמת קשור לטבע האדם, אבל יש דברים שאפילו האנשים שמאחרים תמיד יודעים שבזה לא משחקים.

• אני חושב שבאמת צריך לדבר הרבה עם מלמדים, הם צריכים לשמוע הרבה דרשות, לשמוע מה הם הדברים החשובים, אם הם ידעו שכל הצלחת המלמד תלויה בזה שהוא מגיע בזמן, אפשר להצליח לפעול אצלו שיגיע בזמן, אם המלמד מגיע באמצע המשחק, הוא צריך ישועה למעלה מדרך הטבע להשתלט על המשחק, אבל אם הוא מגיע לפני כולם והוא מנהל את המשחק הכל בידיים שלו, מלמד שמגיע עצבני ולא משתלט על הכיתה יכול לעשות הפסדים נוראיים, ובדרך כלל

דברים שנאמרו אחרי לימוד הדף גמרא

ברוך השם מיר האבן זוכה געווען צו לערנען א דף גמרא

כן, אין לי משהו אחר להתקשר אליך, אין לנו באמת על מה לדבר, אני לא אבקש ממך שתבוא לבנות את הסוכה שלי, ואם אתה ממש רוצה שאתקשר לבקש עוד טובות במשך השנה אתקשר שוב.

יש לאנשים חיות מרכיני והם מחפשים את ההזדמנות לשלם משהו, הם לא שייכים כאן למקום הזה אבל הם מחפשים זמן של הכרת הטוב ונותנים בחפץ לב.

מישהו שאל אותי מה הוא יקבל במתנה על זה שהוא הולך לגייס כסף, שאלתי אותו מה הוא רוצה, האם נסיעה לאירופה ליום אחד, או חיים טובים במשך כל השנה, יש לך בית כנסת יפה ומקווה מפואר בכל יום זה הכל בגלל הקמפיין, אם הייתי לוקח את הכסף לעצמי אולי הייתי צריך לתת לך איזה פרס, אבל אנחנו עובדים יחד, אנחנו בונים קהילה מפוארת לדורות הבאים בעזרת השם.

כשאתה הולך לאסוף כסף, אתה גבאי צדקה, ואתה מזכה אנשים להביא צדקה לרבינו, שנה שעברה הביאו עשרות אלפי איש צדקה בקאמפיין, זו זכות ענקית, כשהייתי אברך, אני גם היום אברך, אבל אני מדבר על תחילת ההתקרבות, הלכתי אז לגייס כסף לצדקה כל ערב באולמי שמחות לצרכי צדקה, ואז פגשתי אחד מאנ"ש שהלך לאסוף צדקה לאיזה מטרה מסויימת, אבל הוא אמר לי שתמיד הוא מפריש חלק מהכסף למוהרא"ש להדפסת ספרי רבינו, ושאלתי אותו למה, הוא אמר לי, הרי כל היהודים האלו כאן בחתונה יצטרכו יום אחד לעלות למעלה וליתן דין וחשבון, והמצב יהיה קשה מנשוא, ופתאום

שיחות אחרי חולין דף פב.

• אליהו הנביא יהיה כאן היום בברית, ובעלי השמחה יאכלו בשר בסעודת מצוה, ד' יעזור שיהיה רק שמחות, אני אהיה עסוק היום עם הקמפיין השנתי לחיזוק הקהילה והמוסדות, אני מאוד מקווה שאנשי שלומינו יהיו עסוקים בצדקה, כשאדם הולך לאסוף צדקה הוא יכול להרגיש שיש בזה קדושה, כי זה כל כך קשה לאדם לבקש צדקה מאחרים, כל הזמן דוחים את זה עוד ועוד, אבקש פעם אחרת וכו', זה סימן שזה מהקדושה, אבל כשעושים את זה יחד בני הקהילה, זה נותן כח וחיזוק לעשות את זה.

• אני כל שנה מברר מי לא התייחס בכלל לאירוע, מי לא לקח שום יעד, אני לא מדבר על מי שהתחיל ולא הצליח להגיע ליעד, אבל איך יכול להיות שאברך לא יתייחס בכלל לכל מה שקורה כאן, ב"ה שזה רק אנשים ספורים שלא מתייחסים, אנשי שלומינו הם אברכים מאוד יקרים, אני לא מבקש מאנשים שיתנו כסף מעצמם, כי אז יכול להיות הרבה תירוצים שיש להם חובות ויש להם משכנתא, אבל כל אחד יכול ללכת ולבקש כסף מאחרים, מבני משפחה וחברים, לא משנה אם הוא כן או חז מהמקום או לא, אפשר להגיד לו: זה המקום שלי כאן אני שולח את ילדיי, האם יש לך מקום אחר בשבילי, הרי אתה לא מקבל אותי, תעזור לי שהמקום ימשיך להתקיים ולהתפתח. הדבר היפה ביותר זה שמבקשים מחברים ובני משפחה.

• ואז בדרך כלל מישהו עונה לך: אה, אתה מתקשר רק בגלל זה, אז תענה את האמת,

היה לי לאחרונה סיפור עם בת שלי שחברה מאוד טובה פגעה בה, ואני מצאתי כאן מקום לחנך, ואמרתי לה, תראי מה זה חברה, כל השנה כשאמא צריכה עזרה את הלכת לחברה ועזרת לה, וכאן ברגע אחד היא הופכת לך את הגב ופוגעת בך, ואת תיזהרי מאוד לא לעשות את זה עם חברות.

ש. הילד יכול להיפגע שלא מבינים אותו ורק מחנכים אותו?

ת. כמובן שצריך לדעת מתי להגיד את זה, אומרים את זה רק כשיש אורה טובה בבית, תמיד היו פוגעים בילדיי הגדולים, כי אז היתה מערכה נגדי, ולכן היום הם מאוד מאוד רגישים לאחרים, ר' נתן היה אומר שעדיף להיות מהנרדפים.

מוהרא"ש סיפר שפעם נכנסה אשה להרה"ק מסאטמאר והראתה את הסימנים שיש לה מהמכות שהיא מקבלת מהבעל, וקרא הצדיק לבעל ונתן לו מכות במקלו, ושאל הבעל למה עושים לו כך, ואמר לו הצדיק, שכנראה מעולם לא קיבל מכות ואינו יודע איך זה מרגיש, ולכן הוא נותן מכות לאשתו, לכן נתן לו הצדיק קצת מכות שמהיום ירגיש מה הוא עושה לה, לפעמים ילד בתלמוד תורה לא מבין מה מרגיש משהו אחר כשפוגעים בו, וברגע שפוגעים בו צריך להגיד לו 'בדיוק ככה מרגיש מי שנפגע'.

ש. לפעמים אני רואה מישהו אוחז באמצע נשמתו והוא מתיישב לדבר, האם זה תפקידי להעיר לו?

ת. יש לך שאלות כאלו מעניינות... לפעמים יש אנשים שלא יודעים את ההלכה, אז אולי כדאי להגיד לו, אבל זה צריך להיות עם שכל.

הכי טוב זה שיש פאליש, וכל מי שמדבר נמצא שם, אני זוכר שכשאני ראיתי פאליש בסאטמאר בראדני כל כך נבהלתי, כי לא ראיתי קודם דבר כזה שאנשים יושבים בחדר קדמי - פאליש, ומדברים, זה היה כשנסעתי עם אבא שלי לווייליאמסבורג לשבתות אחרי

יבוא מלאך ויאמר שהאברך הזה עזר להדפיס קונטרס זה ולמישהו היה הרהור תשובה מזה, כי הביא חלק מהצדקה שלו למוהרא"ש להדפסת ספרים, וכך זיכה את כולם בהדפסת ספרי רבינו.

רבינו אמר שפעל אצל הקב"ה שכשידברו ממנו יקבלו הרהור תשובה, אנחנו הולכים לזכות אנשים ולדבר איתם מרבינו ומהמוסדות, אל תתביישו מאף אחד, תתקשרו לכל שכן וקרוב, גם אם הוא תוקף אותך ואומר לך שהוא לא ממש מחזיק מהקהילה כאן כי מתחתנים לפני גיל שלושים, הרי הוא לא יקבל אותך למוסדות שלו...

אחרי חולין דף פג.

רואים היום דברים מאוד יפים בדף גמרא, כי חז"ל אומרים בגמרא שלמדנו היום ש'היום הולך אחר הלילה', ומוהרא"ש כותב באשר בנחל, שהאדם ילמד מזה חיזוק שאם האדם מרגיש לילה חושך ואפילה, יזכור שעוד מעט יבוא יום, היום הולך אחר הלילה, היום יבוא והקב"ה יאיר לו. מה אתם רוצים לשאול היום.

ש. מה אומרים לילדים כשילד אחר פוגע בהם?

ת. אני לא רוצה כל כך להגיד ברכים, אבל אני נהנה כשפוגעים בילדים שלי, כי זה זמן טוב לחינוך, כשהילד מגיע ואומר שפגעו בו, אני אומר לו: אתה רואה איך אתה מרגיש, ככה מרגיש כל מי שפוגעים בו, ואני מבקש ממך שאף פעם לא תהיה מאלו הפוגעים, אני מדבר המון מענין זה עם הילדים שלי בבית, זה אחד הנושאים הבוערים, כל הזמן שאני שומע איזה סיפור שמישהו פגע בשיבה או בתלמוד תורה, אני מספר את זה בבית, בלי שמות כמובן, כדי להעיר בהם את הרגשות של הנפגע, כי הילדים נמצאים במשחק שלהם ולא חושבים כלל מרגשות של אחרים, יש ממש ילדים בודדים שהם רגישים לאחרים.

סוכר ואסור להם להמתין וחייבים לאכול, הם יכולים למצוא טריק ולאכול בשקט ואף אחד לא שם לב בכלל מה שעושה... יש עוד משהו לשאול?

ש. האם הרה"ק מסאטמאר עורר את העם שלא לדבר באמצע התפילה?

• ת. לכל צדיק יש את הדברים שלו שעליהם הוא מניח את הדגש, קח כמשל אנשי מקצוע בבניה, יש מי שמתמחה בחלונות ויש מי שמתמחה בקירות, לפעמים הוא דיבר גם מזה, אבל באופן כללי היו לו את הדברים שעליהם שם את הדגש, והוא הקים את עולם התורה ומערכות החינוך מחדש בארה"ב, וכולם מעתיקים את השיטה.

ש. מה עושים כשילד פוגע הרבה באחותו?

• ת. כמובן שצריך להגיד, צריך הרבה להגיד, אבל אין כאן 'ספר', בתים שמתנהלים בדיוק על פי ספר, שעכשיו אומרים כך, ועכשיו עושים כך, הילדים לא גדלים כל כך בריאים, כי לפעמים אומרים כך ולפעמים עושים כך, ולפעמים אומרים לילד השני שיתרחק וכדומה.

ש. האם אפשר לחבק גוי בעבודה?

• ת. בדרך כלל אין לעשות את זה, אבל אם אתה חייב את זה כדי שיאשר לך את תוכניות הבניה לבית המדרש, תעשה את זה, כפי שסיפרתי בשבוע שעבר על הרה"ק ר' משה לייב מסאסוב שחיבק ונישק את בנו של הפריץ כדי להציל יהודי מבית האסורים, ואח"כ הרגיש שאינו יכול לגשת להתפלל קבלת שבת עם פה שנישק את הגוי הטמא, ובסוף נזכר שבפרק שירה אומר הכלב 'בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ד' עושינו', ואם הכלב יכול לומר קבלת שבת, גם אני יכול, ובוודאי כשכל כוונת הצדיק היתה למען הקב"ה. יהודים מאוד סובלים מהגויים שלא מאשרים להם את הבניה, אם על ידי זה תוכל לעזור ליהודים בעירייה, תעשה את זה, כפי

פטירת סבא שלי, אבי אמי מורת, הוא נשא את סבתי אחרי השואה, הוא היה עשרים שנה מבוגר יותר מסבתא שלי, והרה"ק מסאטמאר הורה להם להינשא, לסבא שלי היו עשר ילדים לפני השואה שנעקדו על קידוש השם, וכשסבא שלי נפטר בגיל שמונים, סבתא שלי עוד נשארה אלמנה לשלושים שנה, ומאז נסע הורי הרבה לשבתות לוויילאמסבורג להיות עם סבתא שלי, ואז הלכתי לבית המדרש הגדול בסאטמאר, ואבא שלי ישב בצד מזרח, אבל כשיצאתי החוצה לשירותים ראיתי קבוצה ענקית יושבת בחדר הקדמי ומדברים וצוחקים והייתי בהלם, רצתי מהר בחזרה לאבא שלי, עד היום זה לא יוצא לי מהראש....

• אבל כשאני מסתכל אחורה על האנשים האלו שדיברו שם, אני רואה שהם הקימו בתים מאוד יפים, כי הם הגיעו לבית כנסת בכל שבת, ואחרי כמה שנים כבר התחילו להיכנס להתפלל בפנים, ולאט לאט התחברו אל הקדושה, כשאמרו להרה"ק מסאטמאר שצריך לסגור את הפאליש כי זה איום ונורא, הצדיק כבר היה מאוד חולה, ואני שמעתי מיהודי שהיה שם ושמע את כל השיחה, הצדיק שמע את דברי הגבאים ואמר להם 'מה יש אחרי הפאליש', ולא הבינו מה רוצה, ואמרו לו שאחרי הפאליש יש את הרחוב הראשי, אמר להם הצדיק, אז מה אתם רוצים, האם אתם רוצים שהאברכים האלו יצאו לרחובות, אם תסגור את הפאליש הם לא יבואו יותר לבית כנסת, ואכן הם המשיכו להגיע ובסוף הקימו בתים יפים.

• יש להיזהר בכבוד בית המדרש, ואם אתה רוצה לאכול לפני קריאת התורה, תצא לפאליש ותעשה לעצמך קידוש, בתוך בית המדרש לא אוכלים, אחרי התפילה בקידוש אפשר לאכול מה שרוצים, כמובן מה שהגבאים מרשים להביא, מי שיכול לעשות את זה בצורה פיקחת בתוך בית הכנסת ואף אחד לא קלט בכלל שעשה קידוש ואכל זה כבר משהו אחר... לפעמים יש אנשים עם

ממתקים זה משהו אחר, כשהילדים שלי חוזרים מאיפורוף עם מאה סוכריות אני לוקח את זה, הרי הם לא יאכלו ביום אחד כל כך הרבה סוכריות... אפשר לחלק להם את זה לכמה שבועות, אבל כשסבא נותן ממתק אחד גדול לא קרה כלום, אם הוא יקבל ממתק כזה כל יום זה כבר משהו לא נכון, כי אי אפשר יהיה לתת לו איזה פרס.

השנה אפשר לעשות הכל במוצאי תשעה באב לכבוד שבת, לנקות בגדים ולנקות את הבית ולהסתפר, הכל לכבוד שבת, רק בשר ויין לא אוכלים עד ערב שבת בחצות. בערב תשעה באב לא מתפללים יחד מנחה מעריב, כי יש לאכול באמצע ב' סעודות, סעודה אחת אוכלים רגיל, בסעודה זו צריך לאכול טוב כדי שיהיה כח לצום, ואחרי זה אוכלים סעודת המפסקת, בסעודה זו אוכלים רק לחם וביצה, אסור לאכול תבשיל נוסף, ואוכלים את זה על הקרקע.

ש. צריך להיות עצוב בסעודה זו?

- ת. לא צריך להיכנס למרה שחורה, יושבים על הקרקע, ונוזרים שבית המקדש חרב, ומקיימים את ההלכה.
- נראה לי שקבעו כאן מנחה מאוחר מדי, שעה לפני השקיעה, כי יש אנשים שצריכים לנסוע קצת למרחקים לאכול, תכתבו במודעה שיהיו שני מניינים, מנין אחד מוקדם יותר למי שרוצה להתפלל מוקדם יותר, כי אם הוא צריך לנסוע עוד עשרים דקות חזרה לדירה שלו, ואחרי זה להתיישב עם כל הילדים לסעודת המפסקת יכול להיות שזה לחוץ מדי, ומעריב אפשר להתחיל שעה אחרי רבינו תם...
- עוד שבעה שבועות נוסעים לרבינו, ב"ה, כבר נוסעים לרבינו.

אחרי דף פר.

- בדף גמרא של היום רואים איך להעמיד נכון בית יהודי, כפי שדרשו על הפסוק ודי חלב

שעשה הצדיק ר' משה לייב מסאסוב. כי הגויים עושים צרות יגון ואנחה לחינם, ורק בזכותך שאתה עומד על הזכויות ומסביר להם שעל פי חוק צריך לאשר, הם מאשרים להם, יש לך זכות גדולה בזה.

- כשהגעתי לכאן לא רציתי שאנשי שלומינו יהיו מהנהלת העיר, אבל אני רואה כעת שאין ברירה, אם לא יהיו יהודים בהנהלת העיר לא יאשרו כלום, אני לא מדבר דווקא לעזור לאנ"ש, אלא לכל היהודים באיזור, אנשים משקיעים ממון רב ובסוף לא מאשרים להם את הבניה, וכן מוסדות התורה באיזור שלא מאשרים להם את מחנות הקיץ, זה דבר גדול מאוד לעזור להם.

ש. הייתי אתמול עם הילדים שלי לבקר חלק ממשפחתי במחנה, וראו שם חיות ובהמות שעושות צרכיהם, והילד שואל אותי למה הם לא מתנגבים, מה אני אמור לענות לו, והאם אני בכלל אמור לדבר איתו על כך, ואחרי זה סבא של הילדים שלי אמר להם שהם יכולים לקחת כל ממתק שרוצים, והילד שלי רצה לקחת ממתק ענק וחשבתי שזה לא נכון, מה נכון לעשות?

- ת. בנוגע לשאלה ראשונה התשובה מאוד פשוטה, אומרים לילד שחיות ובהמות מזוהמים והם לא מגבים את עצמם, ואנחנו בני ישראל עם קדוש צריכים להיות נקיים בתורה ובתפילה ולכן אנחנו צריכים לנגב את עצמינו.
- ובנוגע לשאלה השניה, עוד מעט אתה תהיה סבא ותעשה אותו דבר, אני רואה את זה אצלי, כשהנכד שלי מבקש ממני מיץ ענבים אני נותן לו כמה פעמים שרק יבקש, אבל לבן שלי אני אגיד שכבר היה לו ועכשיו יאכל מרק, ככה זה טבע האדם, לסבא אין עול של חינוך הילד ורק לאבא יש את העול והוא ירצה שהבן יאכל בריא וכו', ומה כבר יקרה אם יהיה לו ממתק גדול, אם הוא לוקח המון

אברך אחד שאל אותי האם הוא יכול לעשות סרטון על העסק שלו, האם לא יהיה בזה עין הרע, אמרתי לו תכניס את הקב"ה באמצע, כששואלים אותך מה נשמע והאם אתה מצליח, תגיד: תודה להקב"ה על החסדים הגדולים, זה לא אני, זה הכל סייעתא דשמיא, כשהאדם מעביר את הכל להקב"ה לא יכול לצאת מזה דבר רע.

יש כאן אברך שיש לו רשיון לירות בחיות שמסכנות את האנשים, וכשיש משהו בתלמוד תורה הוא מגיע עם הרובה הגדול שלו ומטפל בחיות, ואמרתי לו, שהוא יכול להכניס את הקב"ה הרבה יותר מהמלמדים והמנהל, כי כשהילד שומע מהמנהל עם המשקפיים החסידיות שיש הקב"ה הוא לא יקבל את זה כל כך, כי הוא רוצה להיות חבר'מן ולא רוצה משקפיים כאלו, אבל כשישמע שיש הקב"ה מהחבר'מן עם הרובה הגדול זה ישפיע עליו, אמרתי לו שיגיד לילדים: שהוא לא באמת מצליח לירות בחיות, אבל בכל בוקר הוא מבקש להקב"ה שיעזור לו לירות בחיות ולכן הוא מצליח. הדיבורים האלו משפיעים מאוד על הילדים.

ש. הרה"ק מסאטמאר הפך לפעמים את הכיפה נגד עין הרע, יש לזה מקור?

ת. לכאורה ראה כך אצל אבותיו הקדושים, גם חמי עושה כן כשמחתן את ילדיו, כי כשרואים את הפתק שיוצא מהכיפה זה קצת מוריד עין הרע, מוהרא"ש כותב בשו"ת ברסלב לשפוך מלח מחוץ לדלת, שם ראיתי לראשונה סגולה זו נגד עין הרע, אבל אני חושב שהעצה הכי טובה זה להכניס את הקב"ה לתוך הדיבורים, אמרו לי לאחרונה מאיזה מגזין גדול שרוצים לעשות ראיון על הקריה כאן, הם מוכרים מאות אלפים מזה בכל שבוע, ואני לא רוצה את זה ולא מחפש עין הרע, אבל אם אני לא אאשר את זה ימצאו דרך לראיין אנשים אחרים כאן, לכן אמרתי שיראינו כאן אנשים שיכולים להכניס את הקב"ה בכל דבר, וכך לא יהיה חשש עין הרע.

עזים וגו', רבינו מביא את זה בספר המידות [ממון אות ח']: אכילה ושתייה יהיה פחות ממה שיש לו, וילבש ויתכסה כמה שיש לו, ויכבד אשתו ובניו יותר ממה שיש לו. לכבד את אשתו ובניו הכוונה לבגדיהם, ליתן להם יותר ממה שיש.

• עוד דבר שלומדים מהגמרא היום 'הרוצה שיתעשר יתעסק בבהמה דקה ובחורשין', רבינו מביא גם את זה בספר המידות [ממון אות ח'], כדי שלא יהיה עליו עין הרע, וגם אפשר לומר שחורשין הכוונה ללכת בין העצים, כי כשהאדם מתבודד ובוכה אל ד' הוא יכול לבטל בזה כל עין הרע שיש עליו.

• כל מי שמפרסם את עסקיו לאחרים ומעלה לסטטוס מכניס את עצמו לסכנת עין הרע, לפעמים המטרה לפרסם כדי שיבואו לקנות אצלו, ולא תמיד יש בזה עין הרע כי מזה שיש לאדם עסק זה עוד לא אומר שהוא מרוויח, אבל מי שסתם מפרסם את עסקיו ומראה את רווחיו מכניס עצמו לסכנה.

ש. מה זה היום בהמה דקה?

• ת. אולי אמזון, כי האדם עושה רווחיו בשקט.

ש. האם יש באמת דבר כזה כמו עין הרע?

• ת. בוודאי שזה דבר אמיתי, דברי חז"ל מלאים עם זה, ומה שאני צוחק מעין הרע הכוונה על אלו שאומרים לך שהם יכולים להסיר עין הרע, אלו מדברים דיבורי הבל.

• יש כאן אברך שפתח עסק ומוהרא"ש אמר לו שאם מישוהו שואל אותו אם הוא מצליח, שיגיד: ברוך השם חסדים גדולים, שאף פעם לא יגלה כמה כסף הוא עושה, עין הרע לא מגיע משונאים, זה יכול להגיע מחברים הקרובים ביותר שמקנאים באדם.

• אולי יש לאדם כבוד שלש דקות שהוא מגלה כמה הוא מצליח, והוא לא קולט שהוא יורה לעצמו ברגליו בעין הרע, והעצה האמיתית לעין הרע זה להודות להקב"ה, זה מוריד עין הרע.

בליל תשעה באב צריך להכין את הרמקול, כי במוצ"ש זה לא עבד טוב, זה עשה רעש גדול והילדים נבהלו והתחילו לבכות, והיו צריכים לכבות את זה, בכל השנים דיברתי אחרי איכה, אבל אולי השנה נדבר לפני איכה, יש אנשים שאומרים שרוצים לדעת לפני זה מה קורה כאן, על מה חושבים, על מה בוכים, האם בכלל צריך לבכות, האם אני גוי שאני לא מרגיש אבילות על החורבן, ולכן אולי עדיף לדבר כמה דקות קודם אמירת איכה.

אני הרבה פעמים חושב שרק על יום תשעה באב לבד היה שווה כל ההתקרבות, כי לפני זה היה מאוד קשה ביום הזה, ולא ידענו באמת על מה בוכים ומה קורה ביום זה, זה דבר נוראי מה שעושים כעת במחנות ובקעמפים ביום תשעה באב, הורסים את הילדים לגמרי, כל הקיץ משתוללים לגמרי לצד אחד ועושים הפקרות גדולה, ופתאום בתשעה באב כולם בוכים ועושים את זה כיום מפחד מאוד, וכל הילדים בוכים ורק רואים את הגיהנום וחושבים שהם כבר אבודים ולא יכולים לעשות תשובה, צריך לתת מאתיים דרשות כדי להוכיח לאדם שהקב"ה אוהב אותו ומחכה לו, לדבר שלילי אפשר בדרשה אחת, אפשר ברגע לשכנע אדם שהמצב שלו נוראי, אבל להחזיר את האומון לאדם, שידע שהקב"ה אוהב אותו זה משהו שלוקח שנים.

ש. מה הכוונה 'להאמין בעצמו'?

ת. 'להאמין שהקב"ה אוהב אותי ורוצה אותי', יש את האמונה הראשונה והבסיסית שצריך להאמין שהקב"ה ברא את העולם והוא עושה את הכל, אבל זה לא מספיק, כי אם האדם חושב על עצמו שהוא חתיכת זבל, הוא לא מבין למה לו להניח תפילין, זה נכון שיש הקב"ה בעולם ויש לו צדיקים אבל אני כבר אבוד, ולכן חייב האדם להאמין בעצמו, שהקב"ה אוהב אותו ומצפה לעבודתו, והוא יכול לעשות בהנחת תפילין שלו נחת רוח להקב"ה שהצדיקים הגדולים לא יכולים לעשות, כל אחד בעולם עושה את החלק שלו

• היה פעם סיפור יפה עם הרה"ק מסקולען זי"ע, בעל הנועם אליעזר, כשפתח את המוסדות 'חסד לאברהם' הוא עשה דינר גדול, ור' סענדער דייטש שהיה עורך הראשי של 'דער איד', כתב שהיה דינר מאוד יפה והיו שם אלפי איש, וכשהביאו את העיתון להרה"ק מסקולען אמר שזה ממש שקר כי היו שם רק מאה איש, הוא מיד התקשר לר' סענדער דייטש ואמר לו שהיו שם רק מאה איש, ענה לו ר' סענדער: מה? היו שם באמת מאה איש? אם הייתי יודע הייתי כותב שהיו עשרות אלפי איש, חשבתי שהיו שם רק עשר אנשים לכן כתבתי אלפים...

• מוהרא"ש אמר לי פעם לעשות ראיון עם איזה עיתון, ואמר לי שצריך לדבר בשפה שלהם, על כל מה שיש להגיד כפול, אם יש לי שלשה אוטבוסים שאגיד להם שיש לי שש... ואם יש לי שש להגיד שיש לי שתיים עשרה... זו השפה של העיתונות. וכל זה להרבות ענין רבינו, ושיפסיקו לבייש את שמו של רבינו, אבל בעניינים הפרטים שלנו יש לדבר כמה שפחות.

• אני זוכר שפעם אחת הגיע יהודי חשוב לברית מילה בבנין שלנו בווייליאמסבורג, והוא היה בטוח שאנחנו נמצאים באיזה מחסן שנוטף שם מהגג, ואמר לי: אי אפשר יותר לריב איתך כשיש לך בית כנסת כזה יפה... ככה זה כשעושים הכל שלא לבייש את רבינו, יש הפצה גדולה בזה שיש כאן בית כנסת מאוד יפה וגדול, יש כאן אברך אחד שאמר לי לפני כמה שנים, שבמקום להדפיס כל כך הרבה גליונות וקונטרסים ולהפיץ אותם בכל מקום, עדיף לבנות בית כנסת מאוד מפואר, ואנשים ירצו להיכנס ללמוד שם, והם כבר ימצאו שם את דיבורי רבינו.

• היום ערב תשעה באב אחרי חצות אסור ללמוד, אבל שיעורים כסדרן מותר להמשיך ללמוד עד הערב, וכן מחר אחרי חצות מותר לגרוס שיעורים כסדרן, שחרית יתפללו מאוחר, אם אתם רוצים שאדבר היום בערב

להרגיש קדושת בית המקדש ואורו של משיח על ידי דיבור אל ד' מכל מקום שהוא, ואנו בוכים על כך שאנו רוצים להרגיש קדושה זו, ואנו בוכים על זה שלא יודעים שהקב"ה איתנו, שלא יודעים את הסוד שאפשר לדבר עם ד', לבכות סתם מפחד זה לא נחשב לכלום, אנשים בוכים גם מהצגות מרגשות ומגראמען בחתונות... ברוך השם שרבינו מרפא אותנו ואנחנו קצת חושבים מהתכלית וקצת יודעים שהקב"ה איתנו, ואנו בוכים על זה שהקב"ה מבוש בעולם והצדיקים מבושים והתורה מבושת, אנו בוכים על גלות השכינה, שאנשים לא יודעים מהקב"ה והקב"ה מצטער מזה, ואנו מצטערים בצער השכינה בגלות, אנשים ל"ע חושבים שהתורה היא דבר רע, אנשים לא יודעים כמה התורה מתוקה מדבש ונופת צופים, כמו שיש צער עצום כשילדים לא מדברים עם ההורים, ככה יש צער להקב"ה שהילדים שלו לא מדברים איתו, ועל זה אנו בוכים בתשעה באב.

יש כאן ביער ממש אווירת גן עדן, אני לא יודע למה אנשים חוזרים מכאן לעיר, מה יש לחפש בעיר, אולי יש עוד פשט בגמרא שלמדנו היום 'הרוצה שיתעשר יעסוק בבהמה דקה בחורשין', שיקח את נפש הבהמית ויעשה ממנה דקה, ואיך יכול האדם לעבוד על נפש הבהמית שיהא דקה ולא גסה, על ידי חורשין, על ידי העצים כאן ביער, על ידי התבודדות להקב"ה.

אחרי דף פה.

למדנו היום על ר' חנינא שאכל קב חרובין מערב שבת לערב שבת, אבל כל העולם כולו ניזון בזכותו, וכך היה בכל הדורות אצל כל הצדיקים שהם מסייעים לכל העולם ולעצמם אין להם כלום, רבינו הקדוש מברסלב בירך כל כך הרבה אנשים בילדים ונושעו, ולעצמו לא הצליח להשאיר בן של קיימא, אי אפשר בכלל לתאר מה שעבר על רבינו, אע"פ שהוא החזיק את כל הדור. ודי הוא לעבד להיות

להקב"ה שאף אחד אחר לא יכול לתת, לכל אחד יש את היחודיות שלו, לענב קטן יש משהו שאין לאבטיח גדול, לכל אחד יש את הנקודה שלו.

ש. למה לא מדברים מזה שהקב"ה אוהב אותנו?

ת. כי אנחנו בגלות, זה הגלות שאנחנו לא יודעים מהסודות הפשוטים האלו, לאנשים יראי השם לפעמים קשה לקבל את זה, וכי הקב"ה אוהב אותנו... וכי אנחנו אנשים פשוטים יכולים בכלל לדבר עם ד', מה זה הדבר הזה שאומרים: הקב"ה אני אוהב אותך... הם לא יכולים לקבל את זה, אבל זה האמת, רבש"ע אני מאוד אוהב אותך, אתה לא חייב להגיד את זה באנגלית תגיד את זה בשפה שאתה מדבר.

אבל צריך לדעת שהדבר הזה חייב ללכת ביחד עם תורה ומצוות, כי יש יהודים שבאו מארצות המזרח, והערב רב ניתקו אותם מהתורה, ולא הצליחו לנתק אותם מהאמונה והאהבה אל הקב"ה, והם אומרים כל הזמן: הקב"ה אנחנו אוהבים אותך, אני לא רוצה ח"ו לקטרג אבל אם זה לא הולך יחד עם שמירת התורה והמצוות, אין בזה כלום, אבל אם זה הולך יחד עם תורה ומצוות אין יותר מזה, אנשים אולי לא אוהבים את המילה 'אהבה' ולכן לא אומרים ככה אבל הם לא קולטים שהם אומרים את זה בארמית לפני כל מצוה, לשם יחוד קודשא בריך היא ושכינתיה בדחילו ורחימו, 'ורחימו' הכוונה שאוהבים את הקב"ה ולכן עושים את מצוותיו.

ש. לפני שהגעתי לרבינו בכיתי הרבה בתשעה באב, ואחרי ההתקרבות אני לא בוכה, למה זה?

ת. זו שאלה שהרבה שואלים, אבל אתה צריך להיזכר על מה בכית קודם ההתקרבות, בכית מפחד, ולא ידעת כלל על מה אתה בוכה, אבל היום אתה יודע שאע"פ שבית המקדש חרב, מ"מ רבינו גילה לנו את האור הגדול שאפשר

ש. האם גם בגלל אותה סיבה הוא לא אחז מקברי צדיקים בארץ ישראל?

ת. כן, כמו שמוצאים סיפורים כאלו בחז"ל, הגמרא מספרת במסכת ברכות [נט]. מספרת על רב קטינא שעבר ליד ביתו של מכשף, ובדיוק היה אז רעידת אדמה, ואמר רב קטינא לתלמידיו מעניין אותי אם המכשף יודע ממה מגיעה רעידת אדמה, ואמר המכשף מהחלון שזה מגיע משני דמעותיו של הקב"ה, ואמר רב קטינא שאלו דברי הבל, כי א"כ היו צריכים להיות בכל פעם ב' רעידות, והגמרא אומרת שמה שאמר המכשף נכון, אבל רב קטינא זלזל בדבריו כדי שתלמידיו יתרחקו ממנו. וכן עשה הרה"ק מסאטמאר כשחשש שיתדבקו לציונים, והרי הוא בעצמו הלך לקברי הצדיקים בארץ ישראל, ואח"כ אמר שהצדיקים לא נמצאים שם כדי שאנשים לא יסעו לארץ ישראל עם תירוץ שהולכים לקברי צדיקים ואז יסתובבו בכל המקומות של הציונים ויתפעלו מהם ומרעיונם.

יש הרבה מכתבים באשר בנחל שמוהרא"ש כותב שהרה"ק מסאטמאר הציל את הדור, ובלעדיו היו נופלים כולם לציונות, מוהרא"ש אמר שאין לומר תחנון בכ"ו אב, יומא דהילולא של מי שהציל את הדור.

פחד פחדים מה שקורה היום עם בני הישיבות בארץ ישראל, מה רוצים מבחורי הישיבות, הרי הבחור לא יציית למפקד בצבא כמו שהוא לא מציית למשגיח בישיבה... סתם יכניסו אותו כל יום למעצר, הם רק רוצים להשמיד את בני ישראל, פשוטו כמשמעו, יש להם מליוני דרוזים ורוסים מה הם צריכים את בני הישיבות, הבעיה זה הרבנים שהולכים איתם כי רוצים קצת כסף וכבוד, ועכשיו לא יודעים מה לעשות כי הם לא רוצים להתנתק לגמרי. יש לך עוד שאלות בסוגיא זו?

ש. אם מישוהו מתמודד עם בעיה מסויימת והוא מתייעץ עם ראש הישיבה על זה, ואחרי זה ד' עוזר לו והוא יוצא מזה, האם הוא צריך לבוא להודיע לראש הישיבה?

כרבו, כך הוא אצל הקב"ה, הקב"ה זן ומפרנס את כל העולם כולו, ואילו בית המקדש חרוב ונחרב, זו שיחה של רבינו שאמר [חיי מוהר"ן סי' רנ"א] שהוא יכול לגרום שכולם יחזרו בתשובה, ולא יחלקו עליו, אבל דיו לעבד להיות כרבו, ואם כולם התרחקו כל כך מהקב"ה, הוא לא יכול לקרב את כולם אליו.

שבת נחמו עושים תוכניות ופעילויות, באצלינו יש גם תוכנית מסודרת לשבת נחמו, מביאים מפה ומכסים את השולחן, בתוכנית שלנו לוקחים מפה לבנה... אני רואה שהיום זה כבר דבר נדיר שילדים ילכו בשבת עם חולצה לבנה, וגם לילדות כבר הפסיקו להלביש גרביים לבנות... זה כבר מדי אדוק.

מה התוכניות אצלכם לשבת נחמו, אצלינו התוכנית ש'נחמו נחמו עמי' יאמר אלוקיכם, אם יש את הקב"ה אפשר להתנחם. מה יש לשאול?

ש. אומרים בשם הרה"ק מסאטמאר שהיום כבר אין צדיקים, האם זה באמת כך?

ת. לרבינו הקדוש מסאטמאר היתה עבודה קשה מאוד, כי הציונים הקימו אז את המדינה הנוראה, ול"ע הרבה גדולים נפלו בציונות, ואף אדמוריים נפלו בזה, ולכן לקח קו תקיף מאוד בענין זה, ואמר שאין צדיקים, אבל הוא בוודאי לא התכוון ח"ו ללכת נגד דברי החז"ל שיש צדיקים בכל דור ודור, והעולם אינו מתקיים בלי צדיקים, והיה חייב לומר כן כי היה אז בלבול וטשטוש המוחות כשהאו"ם החליט שמותר ליהודים להחזיק מדינה, כולם רקדו ושמחו, וכולם נפלו בזה, אדמוריים אמרו שזה אתחלתא דגאולה... ולא רצה שיפלו בזה, לכן אמר שיש רק את התורה, ולהסתכל רק בתורה ואין שום דבר אחר.

היום כולם מודים להרה"ק מסאטמאר שהוא צדק וזה לא אתחלתא דגאולה, ומטרת הציונים זה רק להשמיד את עם ישראל ולהוציא את בני הישיבות מלימוד התורה.

על התבודדות, התחזקות על לימוד התורה, להחיות את עצמינו עם הפיאות והזקן, לא להכניס הביתה כלים שיהרסו את הבית, מי שמרגיש שהוא רק נשבר מהשיעורים אסור לו לשמוע את השיעורים.

רבינו למד הרבה בספר ראשית חכמה, יש גירסא האומרת שרבינו למד את הספר ארבע מאות פעמים, רבינו כותב בליקוטי מוהר"ן [חלק ב' סימן י"ז] שיש ללמוד ראשית חכמה על גדולת קדושת השבת, ומסופר יהודי הגיע לר' נתן ואמר לו שהוא נשבר כשהוא לומד ראשית חכמה, אמר לו ר' נתן שלא ילמד בזה, שילמד ספרים אחרים שמחזקים אותו, ולכן מי שנהיה במרה שחורה ומתבלבל מהשיעורים, שלא יקשיב לשיעורים, היה כאן בחור אחד שניגש אלי לפני שבועות ואמר לי שהוא מרגיש לחץ גדול בישיבה ולא יכול ככה, אמרתי לו שלא פתחתי את הישיבה להלחיץ את הבחורים, ואם הוא מרגיש לחץ שלא יבוא לישיבה, אחרי שלשה ימים הוא חזר, שאלתי אותו למה הוא חזר, הוא ענה לי שהוא מרגיש שהוא כן צריך את זה, אחרי כמה ימים הוא שוב אמר שקשה לו כאן בישיבה, אמרתי לו שוב אני פתחתי את המקום רק לחזק ולא להלחיץ, היה לו קשה עם סדרי הישיבה וזמני השיעורים...

ש. היה נשמע בדרשה במוצאי שבת שראש הישיבה מבטל את ההתבודדות ביערות, כי ראש הישיבה אמר 'אם היה לי רכב הייתי עושה התבודדות ברכב'.

ת. חס ושלום, דבר חשוב הוא עד למאוד כדברי רבינו שהעשבים ביערות מסייעים להתבודדות, אני רק אמרתי כך כי אני תמיד נותן את הדוגמאות שלי, ואני באמת הולך ליער ואין לי רכב, וחשבתי שאתם לא מתחברים למה שאני אומר כי לכם יש רכב ועושים התבודדות ברכב, לכן אמרתי שאם היה לי רכב הייתי נותן את הדוגמא שלכם, כי הרכב הוא באמת חדר מיוחד להתבודדות, אבל אני לא מזלזל ח"ו באלו ההולכים

• ת. זה דבר יפה להודיע, אנשים באים להזכיר צרה ואני מצטער מזה ומתפלל עליהם, וזה יהיה מאוד יפה אם יודיעו שהכל הסתדר, לפעמים עוברת אני מתפלל על מישהו תקופה ארוכה, ואחרי זמן ארוך אני שומע שהגזירה בטלה מזה זמן רב...

ש. ראש הישיבה אומר שבתחילת ההתקרבות היה קשה לו לקחת את כל הענין של אומאן, ולכן בחודש אלול לא הגיע לשמוע את השיעורים.

• ת. זה עוד לא היה בתחילת ההתקרבות, קיבלתי את הספר אשר בנחל חלק כ"ז בתחילת הקיץ, חודשיים קראתי את הספר, עוד לא ראיתי את מוהר"ש עוד לא שמעתי דרשה אחת ממוהר"ש, היה לי כמה חברים בברסלב, ובסעודה שלישית הלכתי להתפלל בהיכל הקודש, אבל עוד לא ידעתי כלום, הייתי שם כמה שבועות והתחילו לדבר מאומאן, אני לא הרגשתי בכלל שאני בהתקרבות, ורק נלחצתי מזה שאני לא יכול להיות באומאן, בשנה שלאחר מכן כשכבר התקרבתי באמת כבר הייתי באומאן.

• תקעתי אותך באמצע השאלה, מה רצית לשאול מזה?

ש. מי שרוצה לשאול משהו והוא מרגיש שהוא לא יכול לקיים את זה, האם לא לבוא לשאול, או שיבוא ושיבקש מהקב"ה שיוכל לציית?

• ת. אם מישהו יודע שלא יוכל לציית למה שישאל, אבל בדרך כלל כשאני מכיר את האדם אני עונה לו לפי מה שהוא יכול, אענה לו רק דברים שאני חושב שהוא יכול לעמוד בזה.

ש. מה יעשה אדם שיש לו קושי לקיים דברים שאומרים בשיעורים, האם עליו להמשיך להקשיב לשמוע או שלא ישמע?

• ת. מה כבר מדברים בשיעורים, התחזקות

כל דבר שחושב שיקח עשר דקות לוקח שעותיים, הוא פוגש חבר ורוצה לדבר איתו עשר דקות ובסוף זה שעותיים, אתה הולך לראות טיש של אדמו"ר רק לעשר דקות ובסוף זה שעותיים, אתה אומר לאשתך שאתה יורד למעריב לעשר דקות ואתה חוזר אחרי שעותיים, כשאני נמצא בבארא פארק אני תמיד עולה להורים שלי, רק לעשר דקות... אבל ב"ה שזה נהיה שעותיים.

שאלות יפות מאוד, תשאל עוד שאלה אחת כי יש כאן ברית.

ש. רבינו אומר ששכחה היא דבר טוב, אבל בהתבודדות אנחנו מזכירים כל הזמן את העבר אז מתי נשכח את זה?

ת. אדרבה על ידי ההתבודדות הדברים נשכחים, כשהאדם מתוודה שוב ושוב על כל מה שעבר עליו, לאט לאט הדברים יוצאים ממנו ונשכחים [עי' ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ד'].

נוסעים עוד מעט לרבינו, עוד מעט כבר מגיעים הימים טובים וימי החורף, עוד לא יודעים איזה לוח שנה להדפיס כי הנשיא לא החליט אם הוא מבטל את שעון החורף, אני חושב שהאמת היא שהנשיא ירום הודו רוצה שיהיה רק שעון חורף, כפי שכבר אמר כמה פעמים שרוצה רק שעון חורף ומה קרה עכשיו שהוא אומר שרוצה להשאיר את שעון הקיץ, נראה לי שאחרי שראה שהוא לא מצליח לעשות שעון חורף לכל השנה כי הציבור לא רוצה, לכן הוא רוצה כעת שיהיה רק שעון קיץ כי הוא רוצה להשאיר איזה רושם דרמטי שיזכרו ממנו... עד שיגיע הנשיא הבא ויבטל כל זכר מהנשיא הקודם. שמעתי שלא יכולים לעשות את זה לחורף הבא, רק לחורף אחרי זה, יש בזה מעלות ליהודים, כי יתחילו להתפלל ותיקין בשמונה בבוקר, וחצות יהיה מאוחר יותר, כניסת השבת תהיה מאוחר יותר, במקום בארבע אחה"צ תהיה הדלקת הנרות בשעה חמש, וכן בחנוכה יוכלו להדליק מאוחר יותר, ובעשרה בטבת אפשר

התבודדות ביער, יש גם אנשים שברגע שהם נכנסים קצת בעומק היער, חצי מההתבודדות הם עסוקים עם פחדים, כל עלה שנופל מסביב מפחיד אותם, אשרי מי שיכול להתעלות על זה, אבל בכל אופן אני מזלזל ח"ו במי שיכול ללכת כאן ביערות.

• וכמובן שבענין זה יש לכל אחד ללכת לפי בחינתו, יש אנשים שיכולים לדבר עם ד' רק אם הם מטיילים, אם הם נכנסים למקום סגור הם מרגישים לחץ ודחק, ויש אנשים שמרגישים שלא יכולים לדבר כשהם בהליכה, הם חייבים לשבת במקום נורמלי ולדבר, ולכן בכל פעם ניתן דוגמא אחרת, שכל אחד יבחר את הדרך הכי טובה בשבילו.

• היו לי חברים שלא היו חסידי ברסלב, הם היו תלמידי הרה"צ ר' אשר פריינד, הוא גם לקח מרבינו את ענין ההתבודדות, והחברים שלי היו לוקחים אותי בכל יום לפנות בוקר ליערות להתבודד, היינו צועקים שם בקולי קולות, זו היתה דרכו של ר' אשר, והיום מי שרוצה יכול לצעוק בקולי קולות ברכב שלו, אף אחד לא ישמע, לפעמים אני עומד בציון באומאן ואני כל כך רוצה לצעוק מעומק הלב, אבל אי אפשר לצעוק, כולם יסתכלו עליך כאיש מוזר ויוציאו אותך משם... אבל כל כמה דקות מתחילה שם צעקה אחרת מקבוצה אחרת, ואפשר להצטרף אליהם ולצעוק אל ד' מעומק הלב.

• לדעתי האנשים שגרים כאן בקרית ברסלב כבר כמה שנים קולטים שהיער כאן הוא לא באמת יער עמוק, זה סך הכל כמה עצים שהולכים מרחוב אחד לרחוב אחר, ואז כבר אין פחד ולחץ ואפשר להתבודד רגוע.

ש. מישוהו רוצה לעלות לבקר את הוריו, אבל הוא רוצה לעלות לכמה דקות למצוות כיבוד אב ואם, והוא יודע שאם יעלה זה יקח לו שעותיים, האם עדיין הוא חייב לעלות אליהם?

• ת. בוודאי שצריך, ומה לא לוקח לו שעותיים,

ש. אומרים שהרה"צ התורת מרדכי מויזניץ עשה ככה במוצאי תשעה באב.

• ת. האם אתה חסיד ויזניץ? אתה לא יכול לרכוש הלכות מכל קהילה, תעשה מה שנהוג אצלכם, אצלינו נוהגים לעשות סיום בכל יום מתשעת הימים, אבל לא אוכלים בשר בתשעת הימים.

ש. אצלינו מקבלים שבת מוקדם ואוכלים את הסעודה מבעוד יום.

• ת. אני לומד כל יום הלכה עם תפילין דרבינו תם, ואני לומד עכשיו הלכות עירובין, ותמיד התפלאתי למה ההלכה היא שאת העירוב אוכלים בסעודה בשבת בבוקר, וכפי שאומרים חז"ל שאם עשו בעירוב מצוה אחת של עירוב יעשו בו מצוה נוספת של סעודת שבת, למה לא אוכלים את את העירוב בסעודה בליל שבת, ושאלתי את הבן שלי החתן למה באמת הדין כך, ואמר לי בני שחז"ל אומרים שעיקר הסעודה היא בבוקר, אבל אמרתי לו שזה רק כשיש לאדם שני חלות ואחת טעימה יותר מניחים את הטעימה לסעודה בבוקר, וכאן שני החלות אותן חלות, אני רוצה שהמחותן ישמע, הבן שלי החתן הוא תלמיד חכם גדול אני מתייעץ איתו בכל השאלות שיש לי... וראיתי באחרונים שמתרצים שחוששים שהבן אדם יקבל שבת מוקדם, ויאכל את החלה מבעוד יום, ואז לא יהיה לו עירוב, כי זמן חלות העירוב הוא בזמן בין השמשות, ולכן תיקנו שאוכלים את זה בשבת בבוקר.

• חידוש נוסף ראיתי בהלכות עירובין, מה לעשות כשיש בשכנות כותי או אפיקורוס, כי ההלכה היא שמי שמחלל שבת בפרהסיא דינו כגוי, ואומר המשנ"ב שאם הוא מתבייש לחלל שבת בפני אדם חשוב אין דינו כגוי. ויש בזה לימוד זכות גדול, שאף אם בחור נופל ומעשן בשבת בפני בחורים אחרים, אבל אם כשיראה את ראש הישיבה שלו או את האדמו"ר שלו הוא לא יעשן בפניו בשבת, אין דינו כגוי, אפשר להוציא המון חיזוק מההלכה.

לקום בשבע לשמות לפני עלות השחר...

• יש משהו שאלות מהתלמוד תורה?

ש. האם מותר למלמדים לשחות בבריכה עם הילדים?

• ת. כן, אבל שיהיה לבוש עם חולצה או משהו אחר שיהיה מכוסה, אני זוכר שהמלמדים שלנו שחו איתנו בבריכה בקעמפ.

ש. יש שנוהגים לתת מתנה לחתן כלה בשבת נחמו, זה נכון?

• ת. גם אני שלחתי עכשיו לכלה של בני מתנה לשבת נחמו, כי אני חושב שלא יהיו מספיק ימים טובים עד החתונה, אני נותן לכל הכלות אותן מתנות, ואני מחפש מתי לתת אותם, אני ראיתי שאחד המחנות שלי לא שלח שום מתנה לאחד הבנים שלי שהיה חתן, אחרי שעברו כמה חגים קניתי לו גביע ועטפתי יפה ואמרתי לו שהמחותן שלח את זה...

• מה עושים אצלכם לשבת נחמו?

ש. לא עושים כלום.

• ת. זה גם לא נכון, צריך להכניס שמחה בבית.

ש. איך אפשר להכניס שמחה בבית בשבת נחמו?

• ת. צריך להיות בשמחה, ומי שבשמחה יכול להכניס שמחה, אי אפשר לחייב אדם להיות בשמחה, אי אפשר להגיד לכל אחד מבני המשפחה 'תהיה שמח', אבל אם האבא שמח, כולם ישמחו, מי שבעצמו שמח אוטומטי הוא משרה שמחה לכל סובביו, וכדי להגיע לשמחה צריך ללכת להתבודדות ולבקש מהקב"ה על שמחה.

• תספרו משהו מה שקורה אצלכם

ש. אצלינו בקעמפ כבר התחילו את החגיגות בלילה במוצאי תשעה באב עשו סיום עם מוזיקה.

• ת. אסור לעשות את זה, מותר לאכול בשר בסיום אבל אסור מוזיקה.

שואלים אותו את השאלות, ירחם השם מה שקורה בדור הזה, הוא עונה על הכל, גם על עירובי חצירות, ומי שנזכר בערב שבת חול המועד שלא נטל לולב והוא כבר לא יכול לשאול את הדיין הוא שואל את ה-AI איך נוטלים לולב, ויש דברים שהאברך מתבייש לשאול את הדיין אז הוא שואל את ה-AI רח"ל.

ש. האם ידפיסו שאלה כזאת בעצתו אמונה, למה צריך להודיע לאנשים שיש דבר כזה AI?

• ת. האם אני מגלה להם את זה, כולם יודעים מזה יותר ממני לצערי הרב...

• אין לקחת הלכות ממקומות אחרים לקולא, מוהרא"ש לא אחז מלקבל שבת מוקדם כי חשש שגם יוציאו את השבת מוקדם במוצאי שבת. היום אנשים מחפשים קולות והתירים מכל הבא ליד, ועוד מרבים ושואלים את ה-AI - ירחם השם, קיבלתי לאחרונה מכתב מאברך שכתב לי שהוא השיח את לכו ל-AI ויצא לו שאשתו נרקיסטית ולכן הוא נהיה שבר כלי מזה וכו', כתבתי לו שאני זוכר אותו כשהיה בחור, ואז הוא לא היה שבר כלי אלא שברי שברים ממש, ושלא יפיל את הכל על אשתו, אני לא ידעתי מה זה נרקיסטית הלכתי לברר אנשים מה זה...

• הרשכבה"ג החדש, הפוסק הדור, AI, כולם
